

Warszawa, 17-02-2025 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

VII.713.1.2025.PK

Pan

Mariusz Jedynak

**Członek Zarządu nadzorujący Pion
Administracji i Zamówień Publicznych**

**Centrala Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych**

ePUAP

Szanowny Panie,

do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynął wniosek [REDAKTOWANE], który zwrócił się do Centrali Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z prośbą o udzielenie informacji o swoim zmarłym w 1953 r. krewnym, zatrudnionym w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie w okresie okupacji oraz po wyzwoleniu w 1945 r. Wnioskodawcy zależało na potwierdzeniu faktu zatrudnienia oraz pozyskaniu reprografii, a przede wszystkim fotografii krewnego.

W korespondencji z Zakładem Wnioskodawca zaznaczył, że poszukuje informacji na potrzeby przygotowania pracy na studiach podyplomowych pn. „Genealogia. Teoria i praktyka” [REDAKTOWANE]. Okoliczność ta została dodatkowo potwierdzona przez Kierowniczkę Studiów Podyplomowych poprzez wydanie zaświadczenia o odbywaniu przez Wnioskodawcę studiów.

Z załączonej przez Wnioskodawcę korespondencji wynika również, że poprosił on o wyłączenie z udostępnianych materiałów jakichkolwiek danych dotyczących świadczeń

przyznanych krewnemu (wynagrodzenie, emerytura, renta), które mogłyby stanowić podstawę do odmowy przekazania informacji.

Prośba Wnioskodawcy została zakwalifikowana przez Dyrektora Departamentu Zarządzania Dokumentacją i Poligrafią jako podanie dotyczące udostępnienia dokumentacji dotyczącej zmarłych członków rodziny, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. 2011 nr 237 poz. 1412 ze zm.) oraz ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2024 poz. 1631 ze zm.). W związku z tym Wnioskodawca został wezwany do uzupełnienia braków formalnych w postaci załączenia dokumentów lub ich uwierzytelnionych kopii potwierdzających stopień pokrewieństwa ze zmarłym (odpowiednie odpisy aktów stanu cywilnego, dokumenty stwierdzające tożsamość).

W toku dalszej korespondencji (znak 995100.4121.271.2024 UNP 2024-00540128) Dyrektor Departamentu Zarządzania Dokumentacją i Poligrafią powołała się natomiast na wytyczne nr 1 Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 lutego 2024 r. w sprawie udostępniania informacji przetwarzanych w Zakładzie, a także na przepisy ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz.U. 2020 poz. 164 ze zm.), zgodnie z którymi Zakład nie jest podmiotem zobowiązany do udostępniania danych archiwalnych, zatem korzystanie z zasobu archiwalnego archiwów zakładowych przez osoby trzecie jest możliwe wyłącznie po zezwoleniu kierownika jednostki organizacyjnej. Nie wydaje się jednak zezwolenia na udostępnienie dokumentów źródłowych będących podstawą zapisów na kontach ubezpieczonych i kontach płatników składek, które są objęte tajemnicą prawnie chronioną. Dane te mogą być udostępniane wyłącznie, jeżeli przepis ustawowy ustanawia wyjątek od tajemnicy. Wnioskodawca nie spełnił jednak tego warunku. Tym samym podanie Wnioskodawcy pozostawiono bez rozpoznania.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. 2024 poz. 1264 ze zm.), zwracam się do Pana z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska w przedmiotowej sprawie. W szczególności proszę o wyjaśnienie, na jakiej podstawie prawnej Zakład załatwia wnioski studentek i studentów oraz innych przedstawicielek i przedstawicieli społeczności akademickiej oraz naukowo-badawczej związane z prowadzonymi przez nich badaniami, a także, czy wykorzystuje do tego przepisy

poświęcone udostępnianiu informacji publicznej¹ lub ponownemu wykorzystywaniu informacji sektora publicznego. Wydaje się bowiem, że w opisaney sprawie Departament Zarządzania Dokumentacją i Poligrafią nie wziął pod uwagę, że z wnioskiem zwrócił się uczestnik studiów podyplomowych poszukujący informacji w celu zwieńczenia pracy na tychże studiach, zaś poszukiwana informacja nie dotyczyła świadczeń udzielanych krewnemu, ale przede wszystkim fotografii potwierdzających informację uzyskaną przez Wnioskodawcę z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, tj. informację o zatrudnieniu zmarłego krewnego w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie.

Nieuwzględnienie powyższych okoliczności może zaś budzić obawy w kontekście gwarantowanej każdemu w art. 73 Konstytucji wolności badań naukowych, jak również w świetle przysługującego każdemu prawa do informacji o działalności instytucji wykonujących zadania publiczne lub gospodarujących majątkiem publicznym, o którym mowa w art. 61 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wybór trybu, w ramach którego Departament rozpatruje wnioski w sprawie udostępnienia informacji na potrzeby akademickie (naukowe, badawcze), wpływa także na dopuszczalne formy rozstrzygnięcia sprawy oraz przysługujące Wnioskodawcy środki prawne. Obawy może budzić pozostawienie przedmiotowej sprawy bez rozpoznania w przypadku, w którym w rzeczywistości organ dokonał merytorycznego rozstrzygnięcia, odmawiając udostępnienia informacji.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

¹ Zob. w szczególności wyrok NSA z 31.01.2018 r., I OSK 1258/16, w którym przyjęto, że „O ile zasady dostępu do narodowego zasobu archiwalnego stanowią *lex specialis* wobec zasad dostępu zawartych w u.d.i.p., o tyle takiej zależności nie ma w stosunku do archiwów zakładowych. Tym samym art. 35 ust. 3 i art. 36 ust. 3 ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i o archiwach nie stanowią *lex specialis* wobec art. 1 i n. ustawy o dostępie do informacji publicznej. Nie można bowiem dokonywać wykładni przepisów ustaw w ten sposób, aby pominąć stosowanie konstytucyjnej zasady dostępu do informacji publicznej”.